

Interpellation från Jan Jönsson (L) till finansborgarrådet Karin Wanngård (S) om förebyggande arbete för att bekämpa högerextrema "active clubs" i Stockholms stad

När det sprängs och skjuts i vår stad, skanderas antisemitiska slagord på gatorna och poliser beväpnade med automatvapen bevakar Sergels torg är det lätt att missa andra tendenser i samhället.

En nyligen utkommen fransk dokumentär (SVT Dokument Utifrån 22/10-23) visar att radikaliserade nynazister, vit-maktgrupper och paramilitär extremhöger utgör ett växande terrorhot i Europa. Enligt dokumentären som följt flera grupperingar i Frankrike, Rumänien och Tyskland under två år, är deras mål ett så kallat "etniskt rent Europa" och de beväpnar sig.

Enligt Stiftelsen Expo, som specialiserat sig på granskning av högerextremism i Sverige, är det en global trend att högerextremismen blir ett allt värre hot mot demokratin. NMR har på senare tid försvagats. Istället har ett nytt fenomen dykt upp med så kallade "active clubs", en sorts informellt organiserade "slagsmålsklubbar" som Expo rapporterade om i sin årsrapport "Svensk rasideologisk miljö 2022", som publicerades i mars i år.

Det som kännetecknar dessa grupper är ett våldsförhärlikande, bakåtsträvande mansideal. Eftersom de inte organiseras som regelrätta partier eller medlemsorganisationer utan mer har fokus på kampinriktad träning, lockas framför allt yngre människor. Syftet är att bygga upp våldskapital för att kunna angripa sina politiska motståndare och ta makten med våld. De ser sig som motvikt till så kallade "tangentbordskrigare" inom den högerextrema miljön och är inriktade på handling. Organiseringen sker digitalt och lokalt, utan formellt utsedda ledare, vilket gör dem svåra att lokalisera och ställa till svars. De är inte heller underställda någon form av partidisciplin utan kan agera på egen hand med våld mot meningsmotståndare eller minoriteter.

I det gängvåld som under lång tid påverkat Stockholm har vi kunnat se en utveckling där en mycket liten, men extremt våldsam grupp unga killar blivit allt mer empatilösa i sitt våldsutövande, där pojkar med invandrarbakgrund är överrepresenterade. "Active clubs" utgör grogrund för att också högerextrema ungdomar blir allt mer empatistörda. Även om de kriminella gängerna och de högerextrema klubbarna har tillsynes helt olika mål med sin våldsanvändning, kan konstateras att de båda köper in och kapitaliserar på samhällsrörelser som lyfter ideal om manlig dominans, nedvärderar kvinnors kroppar och självständighet och förhärlikar våld.

I Europa har problemet med "active clubs" växt till ett oroande fenomen över tid, men har de senaste två åren också börjat växa i Sverige med centrum i Värmland och är även etablerat i Stockholm. Samtidigt är det relativt okänt för den breda allmänheten. DN Insidan (12/4-23) hade ett längre reportage i våras som drunknade i alla annan nyhetsrapportering. Det är svårt för lärare och ungdomsledare att tyda tecknen och hänga med i utvecklingen eftersom ungdomarna får sin information i huvudsak från en rå internetkultur, med svårgenomträngliga interna begrepp. För att hänga med krävs ständig bevakning av vad som är på gång i de extrema rörelserna.

Med anledning av detta vill vi fråga finansborgarrådet Karin Wanngård (S):

1. Anser finansborgarrådet att Stockholms stad har den expertkunskap som behövs för att vidta rätt åtgärder för att förebygga och förhindra en framtida våldsutveckling?
2. Hur skaffar sig Stockholms stad kännedom om "active clubs" och extremistgruppers utbredning i staden?
3. Vilka förebyggande åtgärder avser finansborgarrådet vidta för att förhindra att detta problem växer i Stockholm?
4. Hur kan lärare och fritidsledare få del av den expertkunskap som krävs för att kunna tolka oroande tecken samt diskutera med ungdomar om samhällsfenomen och information på internet som grundar sig i extremrörelser?

Jan Jönsson